

RECENZE

Jahrbuch der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen 2015. *Berlin/Boston, Walter de Gruyter, 2016, 343 s., fotografií a obrázků 75. ISSN 0373-9767, e-ISSN 1868-9191*

Že současné Německo má bohatou základnu pro základní i aplikovaný výzkum, je všeobecně známo. Mezi největší organizace zabývající se touto tematikou patří Max-Planck Gesellschaft, Fraunhofer Gesellschaft zur Förderung der angewandte Forschung, Leibniz Gemeinschaft, Deutsche Akademie der Wissenschaften Leopoldina, Akademie der Wissenschaften zu Göttingen a další.

Recenzi ročenky posledně jmenované akademie je třeba uvést informacemi, neboť není tak známa jako např. Max-Planck Gesellschaft. Manažérům české vědy následující informace o této akademii nebudou, doufám, novinkou, jsou spíše určeny čtenářům DVT. Akademie věd Göttingen je stará německá vědecká instituce, byla založena roku 1751 jako Königliche Societät der Wissenschaften. Měla vedle göttingenské univerzity, jejíž hlavní úlohou byla výuka, vést výzkum. Podle jejího prvního prezidenta, známého švýcarského univerzálního vědce Albrechta von Haller (1708–1777), se měla zabývat objevy; angažovala se proto v mnoha vědeckých oborech. Vydávala a vydává publikace (Abhandlungen, Jahrbuch, Göttingenische Gelehrte Anzeigen), které jsou rozšířeny po celém světě zejména výměnou písemností s cizími institucemi, jichž je v Německu i mimo něj přes 800. Akademie se dělí do dvou tříd: filologicko-historické a matematicko-fyzikální. Každá třída má 40 řádných a 100 dopisujících členů. Třídy se scházejí na schůzích, kde členové přednášejí své příspěvky a běží diskuse k nim. Třídy doplňují své členské základny průběžně podle potřeby. Členové Akademie se volí z řad specialistů v oboru. V Akademii existuje trojí členství: řádné, korespondenční a čestné (velmi řídké). Řádní členové musí bydlet v severních částech Německa, zatímco dopisující a čestní členové mohou mít bydliště kdekoli v Německu či v cizině.

Členy göttingenské akademie byli ve své době známí vědci, např. Georg Christoph Lichtenberg (1742–1799), Friedrich Wöhler (1800–1882), Carl Friedrich Gauss (1777–1855), Wilhelm Eduard Weber (1804–1891), Friedrich Christoph Dahlmann (1785–1860), Julius Wellhausen (1844–1918), David Hilber (1862–1943), Alfred Windaus (1876–1959, Nobelova cena /NC/ za chemii), Max Born (1882–1970, NC za fyziku), Otto Hahn (1879–1969, NC za chemii), James Franck (1882–1946, NC za fyziku), Werner Heisenberg (1901–1976, NC za fyziku), Alfred Heuss (1905–1995) a Franz Wieacker (1908–1994). Členové filologicko-historické třídy jsou zástupci všech směrů duchovních a sociálních věd. Mezi nimi je i jediný Čech – teolog profesor Petr Pokorný. V matematicko-fyzikální třídě jsou zastoupeni matematici, fyzici, chemici, lékaři a ostatní přírodovědci. Podle stanov Akademie obě třídy zasedají společně. Jednou do roka se koná slavnostní zasedání, na kterém prezident Akademie přednáší zprávu o činnosti Akademie, uděluje

pravidelně různé ceny k podpoře vědeckého dorostu nebo za vynikající výsledky vědců z Göttingen. V roce 2015 byl prezidentem profesor Stefan Tangermann, agrární ekonom narozený roku 1943, 1. viceprezidentem profesor Thomas Kaufmann, církevní historik narozený v roce 1962, a 2. viceprezidentem fyzik profesor Kurt Schönhammer, narozený roku 1946, předseda matematicko-fyzikální třídy. Na každém slavnostním zasedání Akademie je vždy slavnostní přednáška, kterou přednesl v roce 2015 profesor fyzikální chemie Jens Frahm (1951) a která se věnovala činnosti srdce pohledem magnetické rezonance.

Akademie uděluje badatelům různé ceny, které jsou určeny vědeckému dorostu nebo zkušeným vědcům Akademie. Kromě cen a stipendií poskytuje „top“ badatelům Gaussovu profesuru, která je váže na Göttingen a umožňuje jim podílet se na životě Akademie. O financování činnosti Akademie se stará stát, spolkové země a různí sponzoři. Göttingenská akademie udržuje spolupráci s akademii v Berlíně, Mnichově, Lipsku, Heidelbergu, Mohuči, Düsseldorfu a Hamburku. V Akademii působí komise, které posuzují výzkumné plány. Do nich mají přístup i nečlenové Akademie.

Ročenka 2015 je rozdělena na dvě části: menší o Akademii jako takové a větší o práci Akademie. O Akademii (prezidiu, správě a výborech) jsem uvedl informace výše. Jednou do roka bývá slavnostní zasedání. V roce 2015 se konalo v listopadu. Jako jindy účastníci zasedání vyslechli slavnostní přednášku, kterou přednesl akademik Jens Frahm (ročník 1951), profesor fyzikální chemie na göttingenské univerzitě. Byla zaměřena na tomografii, tedy magnetickou rezonanci v praxi, např. v kardiologii a jiných oborech. O této metodě referoval Frahm už na předchozích zasedáních Akademie (v letech 2009 a 2010), takže přednáška (14 stran v ročence) byla o nejnovějších poznatcích.

V ročence 2015 jsou uvedeny přednášky, které Akademie pořádala. Nemuselo to být přímo v Göttingen, např. akademik Gerold Wefer (ročník 1944) přednášel v dolnosaském zemském sněmu o poměrech ve vodních hlubinách z hlediska životního prostředí. Přímo v Göttingen odezněla přednáška akademika Klause Niehra (ročník 1955) o pečeti göttingenské akademie. V listopadu 2015 uspořádala Akademie symposium k 80. narozeninám Wofganga Seiferta (1926–2009), bývalého člena Akademie, profesora německých právních dějin a občanských práv.

Cenu Nadace Hanse Jenssena udělila Akademie v roce 2014 badatelce Simoně Baderové z mnichovského Muzea architektury za práci o moderní architektuře v Africe – o výstavbě italského koloniálního města Asmera v Eritrei. I další cena Hanse Jenssena byla udělena za architektonickou práci Christině Beeseové (ročník 1988), vědecké asistence Uměleckohistorického ústavu berlínské Freie Universität. Její práce o italském architektu Marcelu Piacentini (1881–1960), tvůrci moderních italských městských staveb, měla vyjít (a vyšla) knižně, takže krátká přednáška při udělení ceny byla v podstatě prezentací její knihy. Lichtenbergovu medaili udělila Akademie

berlínskému právnímu vědci profesorovi Dieteru Grimmovi (ročník 1937), který se v přednášce při této příležitosti věnoval málo postřehnutelným příčinám problémů demokracie v Evropě. Cenu D. Heinemanna udělila Akademie Andreu Cavalieri-mu z Hamburku za měření na světlem indukovaných fázových přechodech v korelovaných elektronových systémech. Vysoce speciální problém Cavellieri popsal v 21stránkové práci v angličtině. Badatelce Melanii Schnellové (ročník 1978) z Ústavu Maxe Plancka pro strukturu a dynamiku materiálů Akademie předala Cenu za chemii za práce o nových metodách vhodných pro studium rotačních spekter při extrémně nízkých teplotách. Konkrétně se zabývala spektry acenaftenů, alaninu a pepřového oleje.

Na plenárních zasedáních Akademie zazněly vždy další přednášky, v roce 2015 to byly referáty nových členů Akademie, kteří byli zvoleni za řádné členy: filolog D. Gönske (ročník 1960), neurofyziolog R. Jahn (ročník 1950), socioložka T. Scheerová (ročník 1964) a historik D. Schumann (ročník 1958). V ročence jsou též dva nekrology: o bývalé akademičce Margot Kruseové (1928–2013) jej napsal akademik M. Föcking (ročník 1962) a o Wilfriedu Barnerovi (1937–2014) akademik R. Lauer (ročník 1954).

V části ročenky věnované plánům Akademie se uvádějí zprávy komisí. Zajímavé je číst o záměrech akademií sdružených v Unii německých akademií věd, tedy i Akademie Göttingen. Spolupráce akademií tvoří nejpestřejší spektrum vědeckých témat, navíc je účinná při vydávání edic.

Gaussovou profesurou byli v roce 2015 poctěni americký astronom M. F. A'Hearn, chemický fyzik X. Yang, americký fyzik D. K. Campbell a britský matematik T. Wooley.

V závěru ročenky jsou uvedeni sponzoři Akademie, její právní základy (stanovy a statuta) a pravidla k udělování medailí.

Pro běžného českého vědce, tedy humanistu, přírodovědce a technika, je ročenka kromě cenných informací o vědě v Německu, konkrétně v Göttingen, zdrojem jistých výzkumných témat, která by se dala dělat i v Česku.

Knih „Jahrbuch der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen“ stojí za přečtení či alespoň za prolistování. Je (nebo bude) snad dostupná ve velkých českých vědeckých knihovnách.

JIŘÍ JINDRA

MAX-PLANCK-GESELLSCHAFT (výroční zpráva za r. 2016)

Výroční zpráva (*Jahresbericht*) německé Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften ve své knižní německo-anglické podobě je už na první pohled sličná a reprezentativní publikace o 168 stránkách plus 31 stran nekrologů. Notoricky známá poučka, že tempo rozvoje vědy a techniky se stále stupňuje, našla i své vyjádření v oblasti „mladých“ dějin; zde se mluví o jejich *pádivosti*. (To je tedy důvodem, proč předloňskou výroční zprávu MPG pokládáme už za historický materiál.)

Sociologové mezi historiky vědy by zde na zmiňovaných 31 stránkách obsahujících dvanáct stručných životopisů předních německých vědců našli dost podkladů k úvahám o vlivu domácího (= nacisticky „říšského“) prostředí na životní dráhu budoucího významného vědce. Pro ty, kteří sledují genderovou stránku dnešních dějin vědy, jistě není bez zajímavosti, že z 11 povolanych „na nejvyšší úroveň“ (= na ředitelské místo v ústavech) jsou 4 ženy. (A jsou to většinou málo „femininní“ obory – ústav pro umělou inteligenci, vývojovou biologii, psycholinguistiku a výzkum polymerů.)

To ovšem není hlavní důvod, proč této publikaci věnovat pozornost. Max-Planck-Gesellschaft patří nesporně a právem mezi nejen evropsky, ale i světově významné vědecké instituce a zprávy o její činnosti odrážejí proměny a trendy v „pádícím“ čase vývoje a rozvoje vědy. Má celkem 83 ústavů a zařízení, ale při zakládání či „inovaci“ nových se stále drží své staré tradice, „Harnackova principu“, že ústavy se budují „kolem excelentní vědecké osobnosti“.

Dnešní síť ústavů MPG je již – po sjednocení Německa – víceméně dobře rozprostřena po celém státním území. Nejvíce ústavů (5) je v sjednoceném hlavním městě, po čtyřech je ve Frankfurtu n/M, Garchingu, Göttingen a v Kolíně n/R. V zahraničí působí MPG v Brazílii, Itálii, Lucembursku, Holandsku a USA.

Za nejdůležitější událost v MPG roku 2016 označil její předseda profesor M. Stratmann (obor – výzkum železa) zapálení vodíkového plazmatu v nově vyvinutém aparátu za osobní účasti kancléřky Merkelové v Ústavu pro fyziku plazmatu. Je to pokládáno za milník v úsilí o trvalé ekologické získávání energie.

V Bádensku pak v prosinci 2016 byl zahájen provoz „Cyber Valley“ – Ústavu pro inteligentní systémy – a to za spolupráce dvou univerzit, země Baden-Württemberg a šesti velkých podniků (mj. Daimler, BMW, Porsche). Také tato akce proběhla za vysoké vládní účasti.

Kapitola o rozpočtu, ziscích a ztrátách v r. 2016 by si vyžádala specializovaný referát. Zde jen uvádím, že celkový příspěvek činil 1 728 275 euro (oproti 1 689 989 euro za r. 2015).

Pod tlakem velkých aktivistických společností se MPG též zabývala vypracováním nových zásad pro používání zvířat ve vědeckých pokusech: trvá na tom, že k řadě

experimentů je používání pokusných zvířat nezbytné, ale bude maximalizovat jejich „komfort“ a minimalizovat jejich „zatížení“.

Za základní faktor úspěchu i nadále MPG pokládá „získávání nejlepších mozků“. Úspěchy na tomto poli dokládá faktem, že od r. 1948 do r. 2016 patřilo 18 nositelů Nobelovy ceny do řad této vědecké společnosti. Do této oblasti samozřejmě stále patří i výchova vědeckého dorostu – od r. 2000 působí v MPG mezinárodní výzkumnická škola. Za zmínku (a obdiv) stojí též program MINERVA, stále rozšiřovaný a zdokonalovaný s cílem všestranné podpory žen – vědkyň v ústavech MPG. V Ústavu pro dějiny věd (MPG Institut für Wissenschaftsgeschichte) je to Elaine Leong(ová) se zaměřením na dějiny medicíny v ranném novověku.

MPG se i nadále chce věnovat základnímu výzkumu, ale při tom hodlá stále hledat nové úkoly a „inovace“, které mohou najít uplatnění v praxi. Příklon ke klasickému a i u nás známému „spojení vědy s praxí“ je stále zřetelnější. S trochou zjednodušení lze konstatovat, že koncepce dnešní MPG odpovídá „Wichterlovskému pojetí“ akademického výzkumu.

JINDŘICH SCHWIPPEL

PS Ze seznamu pracovišť definitivně zmizel původně agilní a svými fondy bohatý Archiv MPG, o jeho sbírky se stará Ústav pro dějiny vědy. Překvapivě je zde jmenovitě uvedena výzkumná skupina pro epistemologii moderní akustiky pod vedením Viktorie Tkaczyk. (O existenci archivu výroční zpráva mlčí.)

Seminář na Albertově

Dne 14. února 2018 proběhl jednodenní seminář „Moderní elektroanalytické metody“, který uspořádala Česká společnost chemická (ČSCH), Katedra analytické chemie Přírodovědecké fakulty UK a Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR za sponzorování firmou Metrohm ČR.

Na semináři před velmi početným auditoriem odezněly v úvodu dvě přednášky, které byly věnovány památce dvou významných osobností české chemie. Přednáška R. Metelky (Univerzita Pardubice) o současných aplikacích uhlíkových tištěných elektrod v elektrochemických (bio)senzorech byla dedikována profesoru Karlu Štulíkovi, bývalému vedoucímu Katedry analytické chemie. Druhou přednášku měl profesor E. Paleček (Biofyzikální ústav AV ČR Brno), který ji nazval „Od oscilografické polarografie ke strukturně citlivé analýze biomakromolekul s Michaellem Heyrovským“ a věnoval památce nedávno zesnulého Michaela Heyrovského. Nutno dodat, že E. Paleček, v polovině 50. let 20. století už graduovaný chemik, se stal žákem profesora Jaroslava Heyrovského, takže Palečkův styk s rodinou Heyrovských byl dlouhodobý a vyústil po smrti J. Heyrovského ve spolupráci s jeho synem.

Po zmíněných dvou přednáškách seminář pokračoval dalšími půlhodinovými přednáškami. J. Labuda (Slovenská technická univerzita Bratislava) přednášel o citlivosti struktur DNA ke kvantovým tečkám a ultrafialovému záření, hodnocené elektrochemickým DNA biosenzorem.

O elektrochemických imunosenzorech v diagnostice nádorových onemocnění pomocí jednoduchých až multiplexních analýz referovala L. Korecká z pardubické univerzity. Další příspěvek z téže univerzity přednesl T. Syrový na téma „Elektrochemie

v oblasti tištěné elektroniky“. J. Vacek (Univerzita Palackého, Olomouc) hovořil o aplikaci chirálních DNA afinitních ligandů pohledem elektrochemika.

Firma Metrohm uděluje studentům ceny za jejich práce v oblasti elektrochemie, jejichž předání proběhlo během semináře. Na jeho závěr pracovník Metrohmu P. Barath informoval o nových perspektivách přístrojového vybavení elektrochemických laboratoří. Seminář byl rozhodně úspěšný a poskytl nové poznatky o senzorech a jejich použití v různých oblastech chemie i biochemie. Ještě třeba dodat, že seminář moderoval s četnými velmi cennými poznámkami k přednáškám profesor Jiří Barek, předseda odborné skupiny analytické chemie ČSCH a vedoucí Katedry analytické chemie UK.

JIŘÍ JINDRA

Dějiny hutní výroby v Čechách

Dne 7. prosince 2017 se konal v Národním technickém muzeu (NTM) 57. seminář z dějin hutní výroby. Setkání mělo komorní ráz, jen 25 odborníků, příspěvky byly většinou věnovány litině, částečně i kovům obecně.

Zdeněk Kunický z Kovohtutí Příbram referoval o šachtové peci na výrobu olova a stříbra z příbramských rud. Jedna z pecí (bylo jich původně 8) byla v provozu 135 let (až do roku 1997). V příbramských kovohtutích se za 700 let existence vytavilo 7 000 tun stříbra; v šachtových pecích se za období 1862–1997 vytavilo 3 200 tun stříbra a 37 100 tun olova. Rudolf Šimek z Podbrdského muzea v Rožmitálu pod Třemšínem prezentoval sortiment výroby rožmitálské slévárny, což byly většinou litinové kříže, ale i litinové sochy (např. oblíbený

sv. Jan Nepomucký). Jeden výrobek z Rožmitálu je i v Praze, jde o litinovou bránu Salmovského paláce na Hradčanech. Jana Bělová (Muzeum hl. města Prahy) seznámila účastníky s litinovými předměty, které vlastní muzeum a které se jistým způsobem váží k Praze. Jde o drobnější předměty zhotovené ve slévárnách v Hořovicích, Novém Jáchymově, Rožmitálu a ve Zbirohu; šperky a některé další předměty denní potřeby mají předlohy z gliwických vzorníků. Ve všech uvedených přednáškách jejich autoři použili při prezentacích zdařilé fotografie předmětů, objektů a osobností. Čtvrtý referát přednesl Martin Lang z Muzea Středních Brd ve Strašicích. Vypravil se s fotoaparátem na hořovický hřbitov, kde jsou pohřbeni v hrobech a hrobkách Pešíkovi z Komárova, hrabata z Vrbna a Bruntálu, rytíř Václav Rosenbaum a knížata Hanavská, tedy „železní aristokraté“ toho kraje. Jiří Jindra z Ústavu pro soudobé dějiny AVČR hovořil o Františku Waldovi starším (1861–1930), který byl zaměstnán 25 let v kladenských železárnách jako šéfcemik a který později byl profesorem ČVUT (mj. metalurgie). Referent upozornil na Waldovu korespondenci se slavným fyzikem a filosofem Ernstem Machem (1838–1916). Tomáš Elbel, emeritus katedry metalurgie a slévárnictví Vysoké školy báňské (VŠB) se v přednášce (spoluautor doc. Rudolf Kořený) zabýval životem a dílem profesora VŠB Josefa Příbyla (1915–1996) a jeho přínosem pro české slévárnictví. Roku 1970 byl Příbyl odvolán, nesměl přednášet, a proto VŠB opustil. Žil pak v Českých Budějovicích a dále pracoval, má na kontě i jako spoluautor stovky prací, z toho 11 monografií. Tentýž referent přednesl za doc. Kořeného práci o bronzové bustě Georgia Agricoly (1494–1555) umístěné ve vestibulu VŠB, kterou zhotovili na katedře slévárnictví VŠB podle sádrového

modelu zapůjčeného NTM. Jindřich Čeladín (Muzeum hl. města Prahy) seznámil účastníky semináře s osudy bronzového pomníku litevského velkoknížete Vytautase Velikého (1392–1430), umístěného v litevském Kaunasu (velkokníže je národním litevským hrdinou); sochu odlili v dílnách litevských železnic a odhalili v roce 1932, pak byla ale sovětskou vládou zničena a teprve roce 1990 díky sbírce obnovena. O výhledové studii k rozvoji Železáren Bílá Cerkv (ŽBC) v Hrádku hovořila Edita Cestrová ze Stavební fakulty ČVUT. V 50. a 60. letech 20. století mělo dojít k jejich přestavbě a rozšíření, ale tyto plány se dnes považují za utopické. Petr Kašing z Archivu VŠB podal ucelený přehled hutnického vzdělávání na VŠB v Ostravě od vzniku Hutnické fakulty do konce roku 1968. Jako významné učence a pedagogy fakulty uvedl profesory Glazunova, Dobnera, Myslivce a Jirkovského.

Diskuse k předneseným příspěvkům se omezila jen na dotazy, případně na doplňující informace. Příspěvky mohou referenti publikovat v Rozpravách NTM, které vyjdou v roce 2018. Jejich editorkou bude I. Laboutková, která dobře zorganizovala i proběhlý seminář.

JIŘÍ JINDRA

Kolokvium Vizualita – věda – vnímání

Dne 26. června 2018 proběhlo na Katedře filosofie a dějin přírodních věd PřF UK kolokvium nazvané Vizualita – věda – vnímání. Záměrem kolokvia bylo vytvořit prostor pro mezioborovou reflexi současné i historické vědecké ilustrace. Ilustrace bývá většinou považována za doprovod psaného textu, který má učinit přístupnějším či srozumitelnějším,

má tedy dekorativní, ale zároveň i vysvětlující funkci. Jaká je ovšem role ilustrace ve vědě? Dokážeme určit kritéria, která omezují výtvarné vyjádření tak, aby byla zachována dokumentační hodnota studovaných předmětů? Jak se má lineární, diskursivní výklad, vystavený podle určitých logických i stylistických pravidel, k ilustraci, která sdělované ukazuje naráz? Jakým způsobem proces ilustrace ovlivňuje smyslovou zkušenost autora se zkoumanými předměty? Těchto a dalších témat se dotkli přednášející, kteří vycházeli z různých oborů. Právě díky interdisciplinaritě se celý den naplnil zajímavými a inspirativními diskusemi.

Po zahajujícím proslovu Elišky Fulínové, která zmínila důležitost zobrazování v různých historických etapách a poukázala na to, že některé otázky spjaté s povahou ilustrace jsou nadčasové, následovaly epistemologicky laděné přednášky Tomáše Kolicha o vizuální metafoře Waddigtonovy „epigenetické krajiny“ a Kristiny Kolibačové o vizualizaci mrtvého lesa, ale také referát Matěje Pudila, který se zaměřil na práci botaničky

Agnes Arberové, především na část popisující vztah mezi ilustrací a jejím autorem. Více historizující pohled na problematiku přinesly příspěvky Lucie Čermákové o významu kresby jako analytického nástroje pro vědce samotného, Karla Chobota o smyslu dějin entomologické ilustrace, Terezy Liepoldové a Romana Figury o dějinách diskuse mezi preformismem a epigenetickými teoriemi nebo Jiřího Neustupy o historických mikroskopických preparátech rozsivek. Na závěr zazněla současná reflexe vědecké ilustrace v přednášce Ondřeje Koukola o mykologické ilustraci a Vojtěcha Abraháma o vizualizaci pylových zrn.

Dlouhodobým záměrem organizátorů je vytvořit platformu pro setkávání nad tématy jako je vědecká ilustrace, ale také nad obecnějšími otázkami vnímání/pozorování a následné vizualizace ve vědeckém poznání. Pro všechny, koho by téma zaujalo, je více informací připraveno také na stránce vizualita-veda-vnimani.cz.

LUCIE ČERMÁKOVÁ

ZPRÁVY

Úspěšná kniha. Otto Wichterle. Vzpomínky.
Praha, Academia, 2017, 321 s.
ISBN 78-80-200-2769-6

Nakladatelství Academia vydalo v roce 2017 již potřetí knihu Otty Wichterleho Vzpomínky. Vzhledem k tomu, že tato kniha vyšla i v jiných nakladatelstvích, je to už páté vydání. V nynější době už se neuvádí počet vydaných výtisků, takže kolik exemplářů Vzpomínek existuje, nevím, ale pět vydání svědčí o neobyklé úspěšnosti. Wichterlovy Vzpomínky

jsou typická memoárová publikace. Čtenář se seznámí s autorovou rodinou, dozví se o autorových studiích a o předválečném působení na VŠCHT Praha, o jeho činnosti za 2. světové války a o poválečném profesování na VŠCHT, které skončilo v roce 1958 a na něž navázalo založení Ústavu makromolekulární chemie ČSAV, zejména však o jeho výzkumu v oboru makromolekulární chemie a jeho vynálezu měkkých kontaktních čoček, jeho politickém angažmá v Pražském jaru 1968 atd. Kdo Vzpomínky nečetl, přišel o mnohé, doporučuji se s nimi seznámit.

J. JINDRA